

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز
تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم
تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

دوشنبه ۲۴ بهمن ۱۴۰۱ • ۲۲ رجب ۱۴۴۴ • ۱۳ فوریه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۹۵ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۱۸ • اذان مغرب ۱۸:۰۲
اذان صبح فردا ۵:۲۸ • طلوع آفتاب ۶:۵۳

شرق

دیالوگ روز

تاریخ مجهول آمریکا - تونی کی - ۱۹۹۸

بابا (ایوری بروکس)، زمانی بود که من همه چیز و همه کس رو متهم می‌کردم، به خاطر همه دردها و رنج‌ها و چیزهای زنده‌ای که مواجه‌شون می‌شدم... اما دیدم که این چیزها برای مردم هم اتفاق می‌افته... هر کسی رو متهم می‌کردم، جامعه رو متهم می‌کردم، خدا رو متهم می‌کردم... ولی هیچ وقت هیچ جوابی نگرفتم. به‌این دلیل که همیشه از خودم سؤال‌های غلط می‌پرسیدم، تو باید سؤال‌های درست از خودت بپرسی.

درک (ادوارد نورتون)، مثل چی؟

باب: چه کاری تا حالا انجام دادی که باعث شده زندگیت بهتر بشه؟

اتفاق خوانی

از قربانیان تبعیض

ارسیا تقوا

۱- آمارها می‌گویند طی چند سال اخیر ۱۰ فقر در همه جوامع هست. در شهرهای بزرگ غربی خیل عظیمی از فقرا دیده می‌شوند که بی‌جا و سرپناه همه داروندان خود را در یک گاری این طرف و آن طرف می‌برند. در گرما به دنبال سایه و در سرما دنبال سرپناهی گرم هستند.
۲- اما امروز با فقرایی در ایران روبه‌رو هستیم که از ابعاد تا پاسی از شب سخت‌کوشانه کار می‌کنند و امیدوارند تا دنیای بهتری به فرزندانشان هدیه کنند اما در آخر مجبورند در گوشه‌ای از خانه کوچک و قدیمی پدری سکنا گزینند چراکه این همه دودبن، تنها هزینه‌های حداقلی زندگی را تأمین می‌کند و از پس مخارجی چون خانه و ماشین برنمی‌آیند. و متأسفانه جمعیت این زحمتکش‌ان کم‌اجر و قرب‌فراثر از تصور است. افراد توانمندی که می‌خواستند با تلاش خستگی‌ناپذیر جهان بهتری بسازند، اما چیدمان ساختارها به گونه‌ای بوده است که این همه تکاپو و زحمت در آخر به دستاورد ارزشمندی ختم نمی‌شود.

آتهایی که خود را سراوار زندگی بهتر می‌دانند، از اینکه مدام حس کنند تلاش‌هایشان بیهوده است، عذاب می‌کشند. وحشتناک است که در یک سرزمین کسانی به این باور برسند که هرچه تلاش کنند به جایی نمی‌رسد؛ و هولناک‌تر آنکه حس کنند سختی زندگی امروزشان ابدی است؛ فرجام چنین مقدر شده است و آنها شانشی برای کنده‌شدن از موقعیت ناخوش امروزشان ندارند.
۵- شاید با فقر و نداری بتوان کنار آمد اما بشر واهمه‌ای برای پذیرش نابرابری و تبعیض ندارد. شاکله طبیعی روانی ما به‌گونه‌ای تعبیه نشده که بدبختی را به راحتی بپذیرد مگر اینکه آن را جوری دستکاری کنیم که درکی از آن نداشته باشد. در گستره‌ای که تبعیض حکم‌فرمایی می‌کند، آتهایی را که دنیای بهتری می‌جویند، به‌راحتی نمی‌توان با امیدهای واهی قریب داد. مگر اینکه مجال ادراک را هم از آنها بگیریم. مثلا اینکه آنها را چنان زیر بمباران اخبار پرت رسانه‌ای قرار بدهیم که فرصت بازاندیشی نداشته باشند. هر راستی را دروغ و هر دروغی را چنان بزک کنیم که مخاطب در راستی آن گیج و متحیر شود. اما به این روش تا کجا می‌توان پیش رفت و انتظار مداوم توفیق داشت.
۶- صحبت از نداری و فقر و کمبود در ایران سال ۱۴۰۱ شاید عبث به‌نظر برسد. شاید بگوییم چه نیازی به گفتن و شنیدن درباره مفاهیمی که از اعماق وجود آن را حس می‌کنیم. تجربه نشان داده اندیشه‌ورزی علمی درباره واقعیت‌های تلخ بهترین راه برون‌رفت از سختی‌های مکرر در مکرر است. سختی‌هایی که انگار تمامی ندارند و تنها در گذر تاریخ رخت عوض می‌کنند. «تبعیض، نابرابری و سلامت روان» عنوان همایشی است که دو روز اول اسفندماه امسال در مجموعه وعد برگزار می‌شود. امیدواریم حاصل گفت‌وگوهای علمی دوازدهمین گردهمایی «سلامت روان و رسانه» که توسط جمعی از نخبگان علمی ارائه می‌شود، پاسخی در‌خور برای ذهن‌های اندیشه‌ورز به همراه داشته باشد.

شعر خوانی

دستم را بگیر پدر *

شعری از شب‌نم ایشی گوزل **

برگردان فارسی: فرهاد سخا

دستم را بگیر پدر،

مثل روزهای خوب دستم را بگیر و رهایش مکن

...

مرگ است که انسان را خشمگین می‌کند یا نومیدی؟

نه! تو را توان بلندکردن این بلوک‌های سیمانی نیست،

اما باید که قدرت بازستاندن حق‌مان را داشته باشی

ما، همه در اوج درماندگی این دست را می‌گیریم

و تا این بار از زمین برداشته نشود آن را رها نخواهیم کرد.

...

به آنها نگاه نکن پدر

همه می‌بینند دردمندی‌ات را و رنج‌ات را.

و به اندوه از پای درآمدن‌ات را

از درد سنگ دهای پدر.

سردت نیست؛

چراکه درماندگی آتش شعله‌وری است؛

قرارگاه‌ها و مؤسسات رسانه‌ای، لشکرهای سایبری و نظائر آن موفقیتی نداشتند.

اکنون کانال ارتباطی داخلی با مردم، دچار اختلال جدی است و سیاست‌گذاران توجهی به ترمیم این نقص مهم ندارند. زمانی رسانه‌های داخلی، کانال ارتباطی مطمئنی بود و پیام ارسالی به درستی دریافت می‌شد. با ریزش مخاطبان صدا و سیما و انتقال مرجعیت خبری به خارج از کشور، آنچه مدنظر مسئولان است، با آنچه به ذهن مردم، مخصوصا نسل جوان متبادر می‌شود، دچار گسست بزرگ شده است. همچنین این رسانه‌ها، توان ترمیم هویتی و تقویت انسجام اجتماعی را از دست داده‌اند و محتوای آنها بیشتر ضد انسجام اجتماعی است و نه تنها هویت دینی، بلکه هویت ملی را هم تقویت نمی‌کند. پس لازم است برای این مشکل، تدبیر فوری شود.

رسانه‌های رسمی داخلی که زیر نظر سازمان‌ها و دولت هستند، کزکاردی‌های فراوانی داشته و کمکی به حل معضلات نکرده‌اند و حتی گاه خود عامل افزایش ناامیدی شده و در بسیاری موارد هم عصبانیت و ناآرامی را به جامعه تزریق کرده‌اند. اصلاح رویکرد این رسانه‌ها و بازگرداندن آنها به نقطه مرجعیت خبری مردم، گرچه بسیار سخت و دردناک است، اما اختلال ارتباطی دولت - ملت، برنامه‌های گذار از بحران فعلی و بحران‌های بعدی را دچار شکست خواهد کرد و نتایج معکوسی برای دولت به دست خواهد داد.

برای مثال، بخشی از مردم، خبر راهپیمایی ۲۲ بهمن و مواعید آقای رئیسی را از شبکه‌های ماهواره و با ادبیات و رویکرد آنها دریافت کردند. جوانان هم عموما اخبار را از گروه دوستان و شبکه‌های اجتماعی دریافت می‌کنند که بیشتر آن حاشیه‌هاست و خبر اصلی، عموما وارونه منتقل می‌شود. برای همین، آنچه به جامعه انتقال می‌یابد، همان نیست که سیاست‌گذاران تصور می‌کنند و این مسئله مهمی است.

شرایط کنونی، بهترین موقعیت را برای هدایت افکار عمومی در جهت هم‌نوایی و همداستی با اپوزیسیون خارج، فراهم آورده است. کزکارکردی رسانه های بزرگ،

مخصوصا رسانه ملی و خبرگزاری‌های جریان اصلی، مخاطب را تاراند و در مشت جریان برانداز قرار داده است. مصرف رسانه‌ای مردم تغییر یافته و رسانه‌های دولتی، از عرصه جدید جا مانده‌اند. اندک رسانه‌های مستقل و حرفه‌ای هم مدت‌ها زیر فشار بوده‌اند و دیگر رمقی برای جذب مخاطب ندارند.

وضع صدا وسیما، از همه دوران‌ها بغرنج‌تر است. در یک سال اخیر، رسانه ملی، نه تنها نتوانسته صدای مردم باشد، بلکه زمینه‌ساز چندقطبی‌سازی اجتماعی شده است. به همین جهت، اطلاق عنوان رسانه ملی، از حیث فراگیری مخاطب و تعیین سیاست‌های برنامه‌سازی دیگر بر آن صدق نمی‌کند. موفقیت در پیشبرد برنامه اصلاح رویکرد در صداوسیما، می‌تواند باعث تقویت انسجام اجتماعی و بسجج افکار عمومی در جهت حل مشکلات جاری کشور شود.

برخی تغییرات سخت نیست. این رسانه‌ها، مردم را واقعا قبول داشته باشند و مخاطب را صرفا به گروه‌های اجتماعی طرفدار خود تقلیل ندهند. همچنین رسانه‌های خصوصی، امکان دریافت مجوز برای تأسیس شبکه تلویزیونی و ایستگاه رادیویی را داشته باشند و هر نوع انحصار پخش از رسانه ملی گرفته شود. رسانه ملی، دربرگیرنده همه سلایق جامعه ایران باشد؛ یک رسانه بدون انحصار که تریبون رسمی دولت است و در کنار رسانه‌های خصوصی که گروه‌های مختلف جامعه را نمایندگی می‌کنند، فعال است.

ادغام خبرگزاری‌های دولتی، کار خوبی است. ولی به تنهایی کارساز نیست. وزارت ارشاد به عنوان متولی امر رسانه‌ها باید تلاش کند در درجه اول، دید مسئولان کشور را به مقوله رسانه اصلاح کند. سپس برنامه‌ای جامع برای اصلاحات رسانه‌ای داشته باشد. محور این برنامه باید مخاطب‌محوری، بازگرداندن مرجعیت رسانه‌ای به داخل، تقویت رسانه‌های مستقل منتقد و در نهایت بسترسازی برای فعالیت آزادانه، مسئولانه و حرفه‌ای تولیدکنندگان محتوای رسانه‌ای در کشور باشد. رسانه اگر صدای ملت باشد، اول دولت از آن منتفع خواهد شد.

• خروجی سد زاینده‌رود که با هدف بازگشایی این رودخانه و تخصیص آب برای آبیاری کشت کشاورزان قبل از نیمه‌شب پنجشنبه افزایش یافته بود. ظهر شنبه به شهر اصفهان رسید. عکس: زهرا باغبان، ایرنا

صنف

۳ روزنامه‌نگار دیگر آزاد شدند

الناز محمدی دبیر روزنامه هم‌میهن که ۱۶ بهمن پس از حضور در دادسرای اوین بازداشت شده بود، عصر دیروز با قرار وثیقه آزاد شد. هرچند هنوز خبری از آزادی الهه محمدی خواهرش که اول مهرماه بازداشت شده بود، نیست. همچنین پیش از آغاز اعتراضات چند ماه اخیر، شش نفر از روزنامه‌نگاران به دلیل فعالیت‌های مطبوعاتی حکم‌های طولانی‌مدت دریافت کرده بودند و برای اجرای حکم در زندان به سر می‌بردند که از بین این افراد، چندی پیش کیوان صمیمی پس از گذراندن محکومیتش آزاد شد و طی چند روز گذشته چهار نفر دیگر از آنان شامل عالیه مطلب‌زاده، خسرو صادقی‌بروجنی، عباس آزرموند و کامیار فکور نیز آزاد شدند.

خسرو صادقی‌بروجنی، روزنامه‌نگار آزاد و پژوهشگر از مرداد سال ۹۹ دوران محکومیت پنج‌ساله خود را در زندان اوین سپری می‌کرد. او روز ۲۱ بهمن آزاد شد.

همچنین امیرعباس آزرموند روزنامه‌نگار حوزه کارگری، از اسفندماه ۱۴۰۰، در جریان تجمعی به مناسبت روز جهانی زنان بازداشت و برای اجرای حکم سه سال و هفت ماه خود روانه زندان اوین شده بود که روز ۲۶ دی ۱۴۰۱ در خبری اعلام شد برای این روزنامه‌نگار بازداشتی پرونده جدیدی درباره آتش‌سوزی در زندان اوین تشکیل شده و به دادرسا ارجاع شده است. آزرموند پس از آتش‌سوزی در زندان اوین به زندان رجایی‌شهر کرج منتقل شده بود. او شب ۲۲ بهمن از زندان آزاد شد.

هنوز خبری از آزادی «مرتضی حق‌بیان»، روزنامه‌نگار نیست. این روزنامه‌نگار از ۹ اردیبهشت ۱۴۰۱ برای گذراندن دوران محکومیت دو سال و شش ماهه خود به زندان مرکزی سنجند منتقل شده است. در حال حاضر حدود ۱۰ روزنامه‌نگار که اسامی آنها توسط هیئت اجرایی پیگیری وضعیت روزنامه‌نگاران بازداشتی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران رصد شده است، هنوز در زندان هستند.

شبکه‌خوانی

هوش مصنوعی و تصرف جهان

این روزها بحث گسترش توانایی‌های هوش مصنوعی ابعاد خاصی گرفته است. سارا، ربات انسان‌نما؛ اولین ربات انسان‌نمای مبتنی بر هوش مصنوعی ساخت عربستان معرفی شد. این ربات به نام «سارا»، دوربین دارد و با کمک هوش مصنوعی می‌تواند حضور افراد را در مقابل خود تشخیص دهد.

عربستان سعودی از اولین ربات خود که مبتنی بر هوش مصنوعی ساخته شده است و می‌تواند با زبان عربی صحبت کند، رونمایی کرد. این ربات قرار است با انسان‌ها تعامل داشته باشد و با کمک هوش مصنوعی می‌تواند حضور افراد را در مقابل خود تشخیص دهد. این ربات پس از تشخیص انسان‌ها و شنیدن فرمان «سلام سارا»، قادر است با افراد وارد گفت‌وگو شود.

ربات جدید عربستان می‌تواند گویش‌های مختلف عربی در این کشور را تشخیص دهد و با تحلیل جملات، محتوای آنها را بفهمد. به همین خاطر، او به هر سؤال به شکل متفاوتی پاسخ می‌دهد. عربستان سعودی در سال‌های اخیر تمرکز زیادی بر توسعه صنعت رباتیک خود داشته است. این کشور در تابستان سه ربات جدید را معرفی کرد که می‌توانستند آیة‌های قرآن را بخوانند و اذان بگویند. آن برنامه بخشی از طرح راهبردی بزرگ عربستان و ارائه خدمات هوشمند به مسافران در این کشور در سال ۲۰۲۴ است. عربستان همچنین در سال ۲۰۱۷ به اولین کشوری تبدیل شد که به یک ربات شهروندی داده است. دولت این کشور در آن سال ربات «سوفیا» را به شهروندی قبول کرد.

یک ماه بعد، سوفیا خواستار رسیدگی به حقوق بشر در قبال زنان عربستانی شد. این اتفاق در شرایطی افتاد که زنان سراسر دنیا نسبت به اعطای شهروندی به این ربات، آن هم در کشوری که زنان حق رائندگی نداشتند، انتقاد کرده بودند.

بیل کیئس و تحول دنیا

این در حالی است که بیل کیئس در مصاحبه با سی‌ان‌بی‌سی گفت بهبود هوش مصنوعی در واقع «مهم‌ترین» نوآوری حال حاضر است. او اعتقاد دارد سیستم‌های هوش مصنوعی مانند چت جی‌بی‌تی، دنیای ما را تغییر خواهند داد و آن را بسیار کارآمدتر خواهند کرد. به گفته او، هوش مصنوعی برای بهبود نتایج و کارایی محل کار، مراقبت‌های بهداشتی و نیز آموزش، فرصت‌های معناداری دارد. کیئس در ادامه به این موضوع اشاره کرد که هفته گذشته از بینگ جدید مایکروسافت با نسخه پیشرفته‌تر ChatGPT رونمایی شد و گوگل نیز اخیرا Bard را معرفی کرده است که البته اشتباهی که این ربات مرتکب شد، سبب شد ۱۶۰ میلیون دلار ضرر نصیبش شود.

او در ادامه ادعا کرد که در دو سال آینده برای بهترکردن هوش مصنوعی و کاربردهای آن پیشرفت زیادی حاصل خواهد شد.

